

Een ‘Repertorium van Nederlandse zendings- en missie-archieven’ (ca. 1800-1960)

Inleiding

Bij het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis te Den Haag (ING, onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek NWO) is in 2006 een onderzoeksprogramma van start gegaan met de titel: *Nederlanders en de cultuur buiten de grenzen*. Het centrale thema van dit programma is ‘de interactie tussen Nederland en Nederlanders, en een inheemse bevolking en cultuur’, met als uitgangspunten: geografische beperking tot buiten-Europese gebieden (met een bijzonder accent op de voormalige Nederlandse koloniën); aandacht voor bronnenmateriaal dat belang heeft voor Nederlandse én niet-Nederlandse onderzoekers; en een globale inventarisatie van relevante bronnen als algemene context, gevolgd door een nadere ontsluiting van het materiaal dat meer specifiek betrekking heeft op het programmathema. Een van de projecten in dit programma is het ‘Repertorium van Nederlandse zendings- en missie-archieven, ca. 1800-1960’. In deze bijdrage presenteren de uitvoerders dit project.

De bronnen voor de geschiedenis van de Nederlandse zending en missie buiten Europa in de anderhalve eeuw na 1800 vallen krachtens hun aard direct binnen het ING-onderzoeksthema. De ‘botsing van culturen’ en daarmee de problematiek van ‘acculturatie’ en ‘inculturatie’ is immers inherent aan de zendingsarbeid. In de loop van de onderzoeksperiode 1800-1960 hebben missionarissen, zendelingen en hun helpers niet alleen overal ter wereld bekeringsarbeid verricht en kerken ‘geplant’, maar ook religies en landstreken bestudeerd, antropologisch onderzoek verricht, woordenboeken en bijbelvertalingen samengesteld, dagboeken en reisverslagen geschreven, gefotografeerd, gefilmd en gedocumenteerd. Bovendien hebben ze over hun arbeid en arbeidsveld op grote schaal in het moederland informatie en propaganda verspreid via boeken, tijdschriften, drukwerken, kranten, radiuitzendingen, films. In dat moederland leidde het werk van missie en zending tot een